

Zekat altın ile mi gümüş ile mi hesaplanmalıdır?

Soru: Zekat verilirken nisap miktarı altın üzerinden mi gümüş üzerinden mi hesaplanmalıdır?

Cevap

Zekat; asli ihtiyaçları (ev, mobilya, araba vb.) ve borçları dışında nisap miktarı mala sahip olan, akıl-baliğ her müslümana farz olan mali bir ibadettir.¹ Zekat; altın ve gümüş, ticari mallar, sâime hayvanlar (yılın yarısından fazlasında otlayarak beslenen büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar)², topraktan çıkan ürünler ve madenler olmak üzere farklı kalemlerden ayrı ayrı gerekir. Günümüzde kullanılan kağıt paralar ticarete altın ve gümüşün yerini aldığından zekat bunlarla da verilebilir.³

Allah Rasûlü ﷺ zamanında değişim aracı olarak altın para olan dinar ve gümüş para olan dirhem kullanılmaktaydı.⁴ Bu sebeple Allah Rasûlü ﷺ zekatın nisap miktarını dinar ve dirhem üzerinden beyan etti.⁵ Allah Teâla da Kur'an-ı Kerim'de altın ve gümüşü biriktirip infak etmeyen Hristiyan rahiplerini cehennem azabıyla tehdit etmektedir.⁶ Bu da Allah yolunda infağın altın ya da gümüşle olabileceğine işaret etmektedir. Bu sebeple günümüzde zekatın kağıt paralarla verilmesi durumunda hem nisap miktarının hem de verilecek zekat miktarının altın veya gümüş üzerinden hesaplanması gerekmektedir. Şu kadar var ki o dönemde altın ve gümüş arasında günümüzde olduğu gibi büyük bir kıymet farkı mevcut değildi. Bu sebeple Allah Rasûlü ﷺ zekatın iki birim üzerinden de verilebileceğini beyan etmiş ve her birimde zekatın farz kılındığı miktarı belirlemiştir.

Günümüzde altın ve gümüş arasında büyük bir kıymet farkı oluşmuş, gümüş altına nisbetle son derece kıymetsiz bir maden haline gelmiştir. Allah Rasûlü'nün ﷺ tayin ettiği şekliyle gümüşün nisabı (200 dirhem) Asr-ı saadette bir ailenin bir senelik ihtiyacını giderecek miktardaydı.⁷ Ancak günümüzde bu miktardaki gümüşün buna yetmeyeceği açıktır. Zekat, fakir Müslümanlara destek olma maksadı taşıdığından⁸ kişinin zekata konu olan ticari malları ve nakit paraları gümüşün nisabı esas alınarak kıymetlendirilirse hem az miktarda zekat verilecek hem de pek çok fakir zekat vermek zorunda kalacaktır. Bu sebeple fakirlere en faydalı olacak taraf seçilmelidir.⁹ Bu sebeplerden dolayı günümüzde zekatın altın üzerinden hesaplanarak verilmesi gerekmektedir.

1. Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Sind: el-Büşra, 2021), 1/297.

2. Kollektif, *el-Fetâva'l-Hindiyye* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2014), 1/238.

3. Muhammed Taki Osmani, *Buhus fi kadaya fıkhıyye muasıra* (Dimeşk: Daru'l-Kalem, 2020), 1/156.
4. Yusuf Karadavi, *Fıkhı'z-Zekat* (Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 1973), 1/240.
5. bkz. Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail el-Buhârî, *el-Câmi'u's-şâhîh* (Beyrut: er-Risâletü'l-Âlemıyye, 1432), Buhari, "Zekat", 4; Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd el-Kazvinî İbn Mâce, *Sünen-i İbn Mâce* (Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 2009), İbn Mâce,"Zekat", 4.
6. Tevbe, 9/34
7. Ebû Abdilazîz Kutbüddîn Şah Veliyyullâh Ahmed b. Abdirrahîm b. Vecîhiddîn ed-Dihlevî, *Hüccetullahi'l-Bâliga* (Beyrut: Daru'l-Cil, 2005), 2/66.
8. el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 1/308.
9. el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 1/314.

